

Lieta C-245/20**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2020. gada 29. maijs

Iesniedzējtiesa:*Rechtbank Midden-Nederland* (Nīderlande)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2020. gada 29. maijs

Prasītāji:

X

Z

Atbildētāja:*Autoriteit Persoonsgegevens***Pamatlietas priekšmets**

Pamatlieta attiecas uz jautājumu, vai *Autoriteit Persoonsgegevens* (Nīderlandes Datu aizsardzības iestāde), Nīderlandes uzraudzības iestādei Vispārīgās datu aizsardzības regulas (turpmāk tekstā – “VDAR”) 51. panta izpratnē ir tiesības lemt par to, vai fakts, ka *Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State* (*ABRvS*) (Valsts padomes administratīvo lietu palāta, turpmāk tekstā – “*ABRvS*”) ir piešķirusi žurnālistiem piekļuvi procesuālajiem dokumentiem žurnālistiem ir saderīgs ar VDAR.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Pamatlietas izspriešanai būtiski ir precizēt, vai piekļuves piešķiršana procesuālajiem dokumentiem žurnālistiem ir *ABRvS* tiesas uzdevumu pildīšana. Proti, *Autoriteit Persoonsgegevens* nav tiesīga uzraudzīt apstrādes darbības, ko veic tiesu iestādes, pildot savus uzdevumus. Tādēļ rodas jautājums, kas ir jāsaprot ar jēdzienu “tiesas uzdevumu pildīšana” VDAR 55. panta 3. punkta izpratnē.

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai VDAR 55. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar formulējumu “apstrādes darbības, ko veic tiesa, pildot savus uzdevumus,” var tikt saprasta tiesu iestādes veikta piekļuves piešķiršana procesuālajiem dokumentiem, kas ietver personas datus, turklāt šī piekļuve tiek piešķirta, nododot žurnālista rīcībā šo procesuālo dokumentu kopijas, kā tas ir norādīts lēmumā lūgt prejudiciālu nolēmumu?

a) Vai, lai atbildētu uz šo jautājumu, ir nozīme tam, vai valsts uzraudzības iestādes veiktā šāda veida datu apstrādes uzraudzība ietekmē neatkarīgu tiesas spriešanu atsevišķās lietās?

b) Vai, lai atbildētu uz šo jautājumu, ir nozīme tam, ka saskaņā ar tiesu iestādes norādīto, datu apstrādes veids un mērķis ir informēt žurnālistu un tādējādi dot viņam iespēju labāk ziņot par atklātu tiesas sēdi tiesvedības ietvaros, kas ir nepieciešams atklātības un tiesvedības pārskatāmības principa ievērošanai?

c) Vai, lai atbildētu uz šo jautājumu, ir nozīme tam, vai datu apstrāde ir balstīta uz skaidru juridisko pamatu valsts tiesiskajā regulējumā?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/4/EK (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (OV 2003, L 41, 26. lpp.), 2. panta 2. punkts

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV 2016, L 119, 1. lpp.), 20. apsvērums, kā arī 4., 5., 6., 9., 12., 13., 14., 15., 32., 33., 34. un 55. pants

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV 2016, L 119, 89. lpp.), 80. apsvērums

Atbilstošās valsts tiesību normas

Algemene wet bestuursrecht (Awb) (Vispārējais administratīvo tiesību likums, turpmāk tekstā – “*Awb*”), 6:5., 7:1a., 8:78. un 8:79. pants

Īss pamatlītas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2018. gada 30. oktobrī *ABRvS* tika izskatīta *Z* apelācijas sūdzība (turpmāk tekstā – “otrais prasītājs”) par administratīvu strīdu ar Utrehtas mēru. *X* (turpmāk tekstā – “pirmais prasītājs”) šajā lietā, tāpat kā šeit aplūkotajā lietā, iestājās kā otrā prasītāja pārstāvis. Pēc tiesas sēdes, piedaloties pirmajam prasītājam, otro prasītāju uzrunāja persona, kas paziņoja, ka ir žurnālists. Pirmais prasītājs šīs sarunas laikā konstatēja, ka šīs personas rīcībā bija lietas materiālos esošie dokumenti. Pārjautājot, šī persona atbildēja, ka šie dokumenti ir tikuši nodoti viņas rīcībā, pamatojoties uz tiesībām piekļūt lietas materiāliem, ko žurnālistiem piešķir *ABRvS*.
- 2 Tajā pašā dienā pirmais prasītājs nosūtīja vēstuli *ABRvS* priekšsēdētājam ar jautājumu, vai tā ir taisnība, ka ir tikusi piešķirta piekļuve lietas materiāliem, un, ja tas tā ir, kam un vai ar *ABRvS* darbinieku ziņu vai piekrišanu ir izgatavotas dokumentu kopijas.
- 3 Ar 2018. gada 21. novembra vēstuli *ABRvS* priekšsēdētājs pirmajam prasītājam atbildēja šādi:

“Komunikācijas departaments sniedz preseī informāciju par tiesas sēdēm. Tas to veic, publicējot tīmekļvietnē preses kalendāru un katrā sēdes dienā nodrošinot piekļuvi sēdes informācijai žurnālistiem, kas tajā brīdī atrodas ēkā, lai ziņotu par sēdēm. Šo sēdes informāciju veido prasības pieteikuma vai paziņojuma par apelāciju un iebildumu raksta vai atbildes raksta uz apelāciju, un, ja tā ir apelācijas sūdzība, *Rechtbank* (apgabaltiesa) nolēmuma kopijas. [...] Dokumenti, kuriem var piekļūt, ietver informāciju, ko žurnālisti uzzina arī sekojot līdzī sēdei. Šīm kopijām var piekļūt tikai sēdes dienā. [...] Šī informācija netiek nedz iepriekš preseī nosūtīta, nedz ar to kopīgota; sēdes dienā piekļuve informācijai tiek sniegta papīra formātā, un tādēļ tā nedrīkst atstāt ēku un to nevar tikt paņemt līdzī. [...] Sēdes dienas beigās Komunikācijas departamenta darbinieki kopijas iznīcina.”
- 4 Par šo prasītāji lūdza atbildētāju – *Autoriteit Persoonsgegevens*, administratīvi iejaukties.
- 5 Atbildētāja atbildēja prasītājiem, ka tai nav tiesību administratīvi vērsties pret *ABRvS*, un pārsūtīja pieteikumus *AVG-Commissie bestuursrechtelijke colleges* (Administratīvo tiesu komiteja *VDAR* jautājumos, turpmāk tekstā – “*AVG-Commissie*”). Šī *AVG-Commissie* tika izveidota no *ABRvS* priekšsēdētāja un attiecīgā *Centrale Raad van Beroep* (Sociālā nodrošinājuma un civildienesta lietu apelācijas tiesa) un *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administratīvā apelācijas tiesa sociālekonomiskos jautājumos) vadības, lai šīs tiesas, pieņemot

lēmumus par sūdzībām saistībā ar VDAR aizsargātajām datu aizsardzības tiesībām, konsultētu un vērtētu, vai, veicot sūdzības iesniedzēju personas datu apstrādi, ir tikusi pārkāpta VDAR. *AVG–Commissie* pārsūtīja pieteikumus par administratīvu iejaukšanos *ABRvS* priekšsēdētājam, kurš tos uztvēra kā sūdzību saistībā ar viņa 2018. gada 21. novembra vēstuli.

- 6 Pamatojoties uz *AVG–Commissie* apsvērumiem, *ABRvS* priekšsēdētājs noteica stingrākas vadlīnijas par piekļūšanu informācijai. *ABRvS* tīmekļvietnē tagad cita starpā ir atrodams šāds saturs:

“*Raad van State* Komunikācijas departaments žurnālistiem iespēju piekļūt tiesas sēdes informācijai sniedz tikai tiesas sēdes dienā. Šo sēdes informāciju veido prasības pieteikuma vai paziņojuma par apelāciju un iebildumu raksta vai atbildes raksta uz apelāciju kopijas, un, ja tā ir apelācijas sūdzība, *Rechtbank* nolēmuma kopija. Šie dokumenti bieži ietver informāciju, ko žurnālisti arī uzzina, kad viņi apmeklē tiesas sēdi. Šī informācija netiek nedz iepriekš vai vēlāk nosūtīta presei, nedz ar to kopīgota. Tai var piekļūt tikai žurnālisti, kas tiesas sēdes dienā paši atrodas *Raad van State* ēkā. Dokumenti nedrīkst atstāt *Raad van State* ēku. Žurnālisti nedrīkst tos arī jebkādā veidā kopēt savām vajadzībām. Sēdes dienas beigās Komunikācijas departaments kopijas iznīcina.”

- 7 *ABRvS* vadlīniju par žurnālistu piekļuvi informācijai sekas ir tādas, ka trešās personas, kas nav lietas dalībnieki, var piekļūt lietas dalībnieku un to iespējamo pārstāvju personas datiem. Proti, saskaņā ar *Awb* 6.5. pantu prasības pieteikumā vai paziņojumā par apelāciju jābūt norādītam prasītāja vai apelācijas sūdzības iesniedzēja vārdam, uzvārdam un adresei. Arī pārstāvja vēstulē parasti ir iekļauti dažādi identificējami personas dati. Turklāt var pieņemt, ka procesuālie dokumenti ietver vienu vai vairākus prasītāja un/vai citu personu (īpašos) personas datus, piemēram, informāciju par iepriekšēju sodāmību, ar uzņēmējdarbību saistītu informāciju vai medicīniska rakstura informāciju.
- 8 Šajā gadījumā, nododot rīcībā procesuālos dokumentus otrā prasītāja lietā, tika apstrādāti prasītāju personas dati, tostarp otrā prasītāja vārds, uzvārds un adrese un pirmā prasītāja “iedzīvotāja identifikācijas numurs”.
- 9 *Rechtbank* ir skaidrs, ka prasītāji nebija piekrituši procesuālo dokumentu nodošanai, ka procesuālie dokumenti, kas bija žurnālista rīcībā, nebija anonimizēti un ka tajos bija ietverta būtiska informācija par otrā prasītāja lietu, tostarp dažādi personas dati.
- 10 No *AVG–Commissie* apsvērumiem izriet, ka “piekļuve tiek sniegta” 2018. gada 30. oktobra starpgadījuma laikā nozīmēja, ka žurnālisti pēc pieprasījuma saņēma dokumentu kopijas, kas viņiem bija jāatdod, atstājot *Raad van State* ēku.
- 11 Prasītāji iesniedza sūdzību par 5. punktā minētajiem *Autoriteit Persoonsgegevens* lēmumiem. *Autoriteit Persoonsgegevens* pirmā prasītāja sūdzību noraidīja kā nepamatotu un saskaņā ar *Awb* 7:1a pantu pārsūtīja otrā prasītāja sūdzību kā tiešo prasību *Rechtbank Midden-Nederland* (Centrālānīderlandes apgabaltiesa). Pirmais

prasītājs par lēmumu, ar kuru tika noraidīta viņa sūdzība, cēla prasību *Rechtbank Midden-Nederland*.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 12 Prasītāji savus pieteikumus par administratīvu iejaukšanos ir pamatojuši tādējādi, ka *ABRvS* esot pārkāpusi daudzas VDAR tiesību normas (5., 6., 9., 12., 13., 14., 15., 32., 33. un 34. pantu), piešķirot žurnālistiem piekļuvi procesuālajiem dokumentiem. Viņi uzskata, ka atbildētāja kā valsts uzraudzības iestāde esot kompetenta uzraudzīt datu apstrādi un ka tā esot tiesīga administratīvi vērsties pret *ABRvS*.
- 13 Atbildētāja uzskata, ka, pamatojoties uz VDAR 55. panta 3. punktu, tā neesot tiesīga uzraudzīt personas datu apstrādes darbības, ko veic tiesu iestādes. Ņemot vērā tiesu neatkarību, saskaņā ar VDAR 20. apsvērumu personas datu apstrādes darbību, ko veic tiesu iestādes, pildot savus uzdevumus, uzraudzību vajadzētu būt iespējai uzticēt tiesu sistēmas struktūrai. Atbildētāja uzskata, ka *ABRvS* vadlīnijas par piekļuvi [informācijai], kas paredzētas atklātības un pārskatāmības nodrošināšanai attiecībā uz atsevišķām lietām, ir šo tiesas uzdevumu pildīšanas sastāvdaļa.
- 14 Atbildētāja uzskata, ka tiesas uzdevumu pildīšanas jēdziens ir jāinterpretē plaši. Šajā sakarā tā atsaucas uz VDAR rašanās vēsturi. Sākotnējais VDAR priekšlikums (COM(2012) 11 *final*) tā 99. apsvērumā ietvēra rindkopu, kas, pēc atbildētājas domām, norādīja uz šaurāku interpretāciju: “*this exemption should be strictly limited to genuine judicial activities in court cases and not apply to other activities where judges might be involved in, in accordance with national law*” [šo izņēmumu būtu jāpiemēro ierobežoti un jāattiecinā tikai uz tiesas spriešanas darbībām tiesas lietā, tas nebūtu jāattiecinā uz citām tiesnešu aktivitātēm, kurās tie varētu būt iesaistīti saskaņā ar valsts tiesībām]. Saskaņā ar atbildētājas pārliecību, no apstākļa, ka šī rindkopa neesot atspoguļota šī apsvēruma galīgajā redakcijā izriet, ka Savienības likumdevējs VDAR 55. panta 3. punktā paredzēto atkāpi interpretējot plaši.
- 15 Atbildētāja uzskata, ka tiesas uzdevumu pildīšanas jēdziena interpretācija, kas aprobežojas ar jautājumu, vai personas datu apstrāde tieši ietekmē tiesas spriešanu attiecībā uz konkrētu lietu, esot balstīta uz pārāk šauru juridisku nostāju. Tas, vai datu apstrāde var tikt uzskatīta par tādu, kas ietilpst tiesas uzdevumos tiesvedības ietvaros, esot atkarīgs cita starpā no apstrādes veida un mērķa. Atbildētāja uzskata, ka piekļuves piešķiršana procesuālajiem dokumentiem žurnālistiem ir paredzēta, lai nodrošinātu tiesvedības atklātību un pārskatāmību, un sekmētu sabiedrības uzticēšanos tiesām. Līdz ar to atklātības princips esot jāuzskata par demokrātiskas tiesiskas valsts pamatpīlāru un esot nesaraujami saistīts ar tiesas uzdevumu pildīšanu.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 16 Piekļuves piešķiršana procesuālajiem dokumentiem un attiecīgo kopiju (pagaidu) nodošana ir personas datu apstrāde VDAR 4. panta 2. punkta izpratnē.
- 17 *Rechtbank* konstatē, ka frāze “tām pildot savus uzdevumus” VDAR nav konkrētāk definēta. 14. punktā izklāstītā atbildētājas *Rechtbank* nepārlicina. Pirmkārt, tādēļ, ka šajā ziņā tā ir *a contrario* argumentācija, kas ir jāpiemēro piesardzīgi. Otrkārt, atbildētāja nav izklāstījusi iemeslus, kuru dēļ šī rindkopa galu galā netika iekļauta galīgajā redakcijā. Tas arī neizriet no VDAR rašanās vēstures. *Rechtbank* uzskata, ka tikai apstākļi, ka šī rindkopa ir zudusi likumdošanas procesa laikā, pagaidām neļauj izdarīt secinājumus.
- 18 *Rechtbank* ņem vērā, ka Direktīvas 2016/680 80. apsvēruma galīgajā redakcijā ir tikusi iekļauta līdzīga rindkopa. Tomēr tajā tā nesaskata iemeslu citādam skatījumam.
- 19 Arī Tiesas judikatūrā *Rechtbank* nav atradusi nevienu norādi par to, kā būtu jāinterpretē tiesas uzdevumu pildīšanas jēdziens. Tiesā gan šobrīd tiek izskatīta lieta, kurai ir saikne ar šo lietu, proti, *High Court* (Īrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā *Friends of the Irish Environment* (C-470/19). Šajā lietā tika uzdots jautājums, vai kontrolēta piekļuve tiesu dokumentiem, kas attiecas uz pabeigtu tiesvedību, ir tiesu varas īstenošana. Tādēļ, lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jāinterpretē tiesu varas jēdziens Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/4/EK (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu 2. panta 2. punkta izpratnē.

Neatkarīga tiesas spriešana

- 20 *Rechtbank* arī uzskata, ka ir svarīgi konstatēt, ka piekļuves piešķiršana procesuālajiem dokumentiem žurnālistiem ir nevis individuāls tiesneša, kas izskata lietu, lēmums, bet gan *Raad van State* vadlīniju ievērošana. Šīs vadlīnijas ir pieņēmis *ABRvS* priekšsēdētājs, un tās ir piemērojamas lielam skaitam lietu, kas tiek izskatītas *ABRvS*. Katrā lietā atsevišķi netiek pārbaudīts, kādi personas dati tiek nodoti žurnālistu rīcībā.
- 21 Kā izriet no VDAR 20. apsvēruma, VDAR 55. panta 3. punktā paredzētās atkāpes mērķis ir nodrošināt tiesas neatkarību, pildot savus tiesas uzdevumus, tostarp, pieņemot lēmumus. Atbildētāja pamatoti pauž nostāju, ka tā nedrīkstot iejaukties tiesā izskatāmo lietu vērtēšanā pēc būtības, jo nolēmuma pieņemšana tiesā izskatāmajās lietās, bez šaubām, ir tiesas uzdevumu pildīšana. No šāda viedokļa raugoties, varētu uzskatīt, ka netiek pildīti tiesas uzdevumi, ja valsts uzraudzības iestādes veiktā uzraudzība neietekmē neatkarīgu tiesas spriešanu attiecībā uz konkrētu lietu. Šajā ziņā *Rechtbank* norāda, ka no 20. apsvēruma ir jāsecina, ka tiesas uzdevumu pildīšanas jēdziens, ņemot vērā vārdu “tostarp”, ietver vairāk nekā tikai nolēmumu pieņemšanu. Šajā saistībā ir jāatsaucas uz 2018. gada

27. februāra sprieduma lietā *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117) 44. punktu, kurā Tiesa tiesu iestāžu neatkarības ietvaros ir uzsvērusi neatkarīgu tiesas spriešanu attiecībā uz atsevišķām lietām.

- 22 *Rechtbank* uzskata, ka valsts uzraudzības iestādes veikta pārbaude, vai datu apstrādes darbības saistībā ar *ABRvS* vadlīnijām par piekļuvi žurnālistiem ir saderīgas ar VDAR, neietekmē neatkarīgu tiesas spriešanu attiecībā uz atsevišķām lietām. Datu apstrāde, kas veikta saistībā ar šīm vadlīnijām, tad nebūtu tiesas uzdevumu pildīšana. Tādēļ *Rechtbank* jautā Tiesai, vai, interpretējot tiesas uzdevumu pildīšanas jēdzienu, būtu jāņem vērā tieša vai netieša tiesas spriešanas ietekmēšana attiecībā uz atsevišķām lietām, veicot datu apstrādes uzraudzību.

Apstrādes veids un mērķis

- 23 *Rechtbank* uzskata, ka plašsaziņas līdzekļiem neapšaubāmi ir svarīga loma tiesvedības atklātības un pārskatāmības nodrošināšanā un ir ikvienas personas pamattiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu pīlārs. *ABRvS* veikta piekļuves piešķiršana procesuālajiem dokumentiem žurnālistiem ir paredzēta, lai vienkāršotu sabiedrības informēšanu par tiesā izskatāmajām lietām, kas tādējādi atbilst interesei par tiesvedības atklātību un pārskatāmību. Piekļuve procesuālajiem dokumentiem pirms tiesas sēdes ļauj žurnālistam labāk sekot līdzi šai sēdei un līdz ar to labāk par to ziņot plašsaziņas līdzekļos. Tomēr procesuālajos dokumentos žurnālists var atrast personas datus, kas netiek apspriesti tiesas sēdē, piemēram, kā tas ir šajā lietā, ar pārstāvja “iedzīvotāja identifikācijas numuru”. Tādēļ *Rechtbank* jautā Tiesai, vai *ABRvS* izvirzītais datu apstrādes mērķis ir nozīmīgs, lai atbildētu uz jautājumu, vai pastāv tiesas uzdevumu pildīšana.

Juridiskā pamata neesamība

- 24 Visbeidzot *Rechtbank* konstatē, ka valsts tiesību aktos nav juridiskā pamata piekļuves piešķiršanai procesuālajiem dokumentiem un attiecīgo kopiju (pagaidu) nodošanai žurnālistu rīcībā. *Awb* ir noteikts, ka tiesas sēde notiek atklāti (8:62. panta 1. punkts) un ka tiesneša nolēmums tiek pasludināts atklāti (8:78. pants). Turklāt *Awb* 8:79. panta 2. punktā ir paredzēts, ka citas personas, kas nav lietas dalībnieki, var saņemt nolēmuma vai mutiski pasludinātā nolēmuma protokola norakstus vai izrakstus. Tomēr ne *Awb*, ne arī citi tiesību akti neietver tiesisko regulējumu par procesuālo dokumentu nodošanu citām personām, kas nav lietas dalībnieki. *Rechtbank* neizslēdz, ka šis ir būtisks apstāklis; tā jautā, vai ir iespējams datu apstrādi kvalificēt kā tiesas uzdevumu pildīšanu, ja šajā ziņā nepastāv skaidrs juridiskais pamats, bet šī kvalifikācija ir balstīta uz *ABRvS* izpratni par tās kā tiesas lomu demokrātiskā sabiedrībā. Tādēļ *Rechtbank* jautā Tiesai, vai ir nozīme apstāklim, ka piekļuves piešķiršanai procesuālajiem dokumentiem žurnālistiem nav juridiska pamata.